

Algoritmusok és adatstruktúrák 11. előadás

Pusztai Pál
pusztai@sze.hu

Tartalom

- Dinamikus tárkezelés
 - Statikus és dinamikus változók, mutatók és mutató változók
 - A címoperátor és az indirekció operátor
 - Segédsubrutinok
- Dinamikus adatstruktúrák
 - Kollekción
 - Láncolt listák
 - Egy- és kétirányban láncolt listák, összetett listák
- Kidolgozott feladatok
 - Lottószelvények betöltése és kiértékelése
 - Keresés rendezetlen, ill. rendezett láncolt listában
 - Egy egyirányban láncolt, rendezett lista bővítése
 - Egy kétirányban láncolt lista bővítése
 - Egy listaelem törlése egy kétirányban láncolt listáról
 - Tárgymutató adatainak megjelenítése a képernyőn

Dinamikus adatstruktúrák

- Változók:
 - **Statikus változók:** helyigényük, méretük fordítási időben eldől.
 - **Dinamikus változók:** futási időben hozhatók létre ill. szüntethetők meg.
- Mutatók: memóriacímek, amelyek a központi memória egy adott helyét címezik, arra mutatnak.
 - **Adatra mutatók:** adatot tároló memóriarészre mutatnak.
 - **Szubrutinra mutatók:** programkódot tartalmazó memóriarészre mutatnak.
- Adatmutatók: egy adott **Típus** típusú adatra mutató mutatók.
 - Konstans: NIL
 - Műveletek:
 - Hasonlítások: Egyenlő (=), Nem egyenlő (<>)

Dinamikus adatstruktúrák

- Operátorok:
 - Címoperátor: &
 - Indirekció operátor: *

Funkció	Azonosító	Típus	Jelleg
Egy egész szám	A	Egész	M
Egy egész szám címe	B	Egészre mutató	M
$A \leftarrow 2$	/* A-ba 2-t teszünk */		
$B \leftarrow \&A$	/* B mutasson A-ra */		
Ki: *B	/* 2-t ír ki */		
$*B \leftarrow *B+1$	/* B által mutatott változó használata */		
Ki: A	/* 3-t ír ki */		

- Megjegyzés:
 - Rekordokra és tömbökre mutató mutatók esetén egy rekordmező ill. egy tömbelem hivatkozása: Pl. (*RM).MEZO, (*TM)[I], ahol RM egy rekordra, TM egy egydimenziós tömbre mutató mutatóváltozó.

Dinamikus adatstruktúrák

- Segédszubrutinok:
 - HELYFOGLAL(P)
 - **P** egy **Típus** típusú adatra mutató változó.
 - Az eljárás akkora helyet foglal a szabad memóriából, amely egy **Típus** típusú adat tárolásához kell.
 - Ha van elég szabad hely, akkor **P** értéke a lefoglalt terület kezdőcíme lesz, egyébként hiba lép fel.
 - VANHELY(Méret)
 - A függvény igaz értéket ad, ha van még **Méret** bájt, összefüggő szabad hely a dinamikus tárban, egyébként hamisat.
 - MERET(Azonosító)
 - A függvény eredménye egy változó ill. típus mérete, helyigénye bájtokban.
 - FELSZABADIT(P)
 - **P** egy **Típus** típusú adatra mutató változó.
 - Az eljárás felszabadítja a **P** által mutatott címen lévő, **Típus** típusú változó által elfoglalt helyet, azaz megszünteti a címen lévő dinamikus változót.
 - **P** értéke ezután definiálatlan lesz.

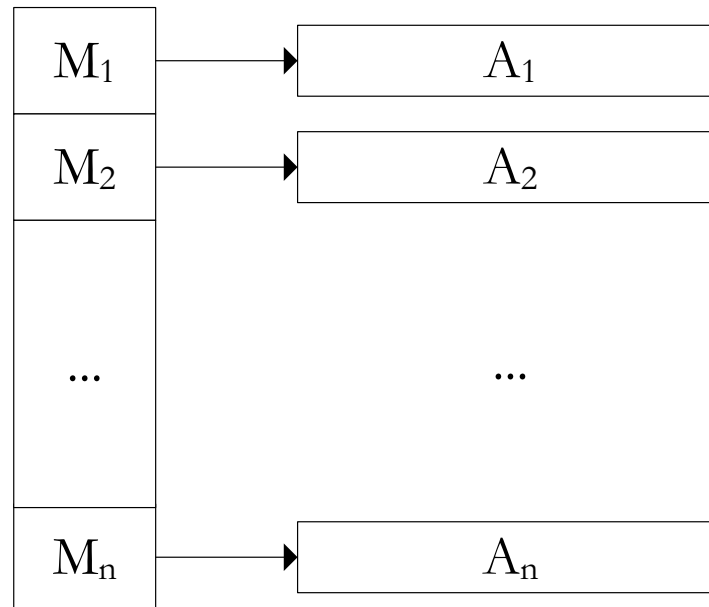
Dinamikus adatstruktúrák

Funkció	Azonosító	Típus	Jelleg
Egy egész szám címe	A	Egészre mutató	M
HELYFOGLAL(A)	/* *A még nem használható */		
A \leftarrow 2	/ Az A változó értéket kap */		
Ki: *A	/* *A dinamikus változó használata */		
FELSZABADIT(A)	/* 2-t ír ki */		
	/* *A dinamikus változó megszüntetése */		
	/* *A már nem használható */		
	/* Az A változó értéke definiálatlan */		

Dinamikus adatstruktúrák

Mutatótömb

Adatok

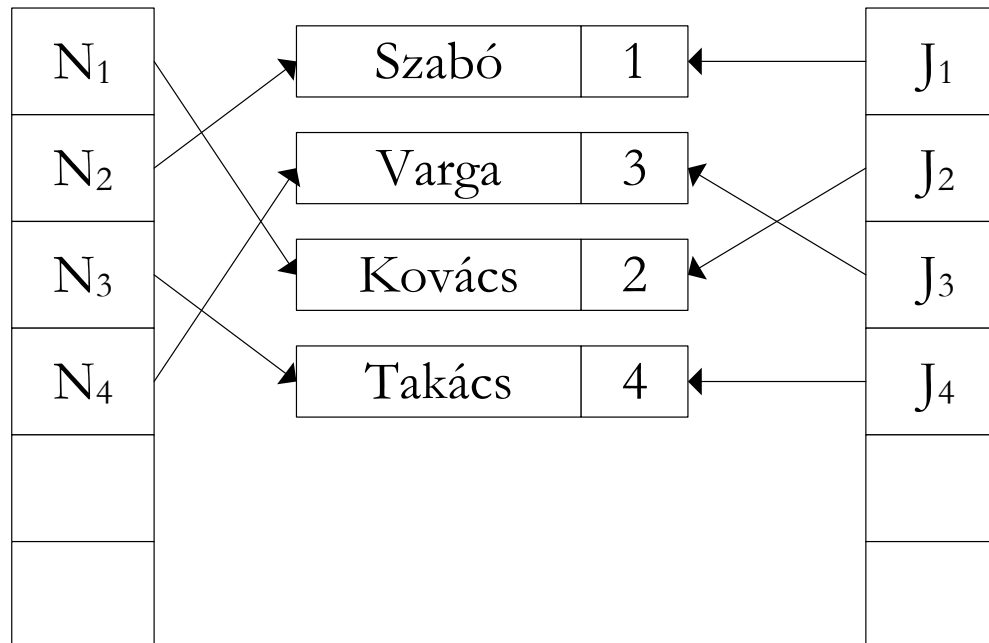
Kollekció

Dinamikus adatstruktúrák

Név szerint

Adatok

Jegy szerint

Azonos adatrészű kollekciók

Dinamikus adatstruktúrák

- **Feladat:** Készítsünk szubrutinokat lottószelvények kiértékelésére. Az adatokat a háttértáron szövegfájlban, a memóriában egy kollekcióban tároljuk.

Dinamikus adatstruktúrák

■ Konstans

MAXSZELV 16000	/* A betölthető szelvények max. száma */
DB 6	/* A lottószámok db száma egy szelvényen */
MAX 45	/* Egy lottószám maximális értéke */
MINTAL 3	/* A minimális találatok száma a nyeréshez */

■ Típus

SZELVENY	Egydimenziós egész tömb[DB]	/* Lottószelvény */
TETEL	Rekord	/* A kollekció tétele */
SZ	SZELVENY	/* A számok */
TAL	Egész	/* Találatok száma */
KOLLEKCIO	Egydimenziós TETEL-re mutató tömb[MAXSZELV]	/* A kollekció */
STAT	Egydimenziós egész tömb	/* Statisztika */

Dinamikus adatstruktúrák

- **Feladat:** Töltsünk be adatokat egy szövegfájlból a memóriába kollekció segítségével! A fájl soronként egy szabályos lottószelvény számait tartalmazza.

Dinamikus adatstruktúrák

- **Feladat:** Töltsünk be adatokat egy szövegfájlból a memóriába kollekció segítségével! A fájl soronként egy szabályos lottószelvény számait tartalmazza.

Funkció	Azonosító	Típus	Jelleg
A fájl azonosítója	FNEV	Sztring	I
Az eredmény kollekció	K	KOLLEKCIO	O
A kollekció elemszáma	KDB	Egész	O
Betöltöttük-e az összes adatot	OK	Logikai	O
A fájlváltozó	F	Szövegfájl	M
Segédváltozó	I	Egész	M

Dinamikus adatstruktúrák

```
/* Az FNEV nevű szövegfájl szelvényeinek betöltése */  
BETOLT(FNEV,K,KDB)  
NYIT(F,FNEV,"I")  
KDB ← 0  
while NOT FAJLVEGE(F) AND VANHELY(MERET(TETEL)) AND (KDB<MAXSZELV)  
    KDB ← KDB+1  
    HELYFOGLAL(K[KDB])  
    for I ← 1,DB  
        Be F: (*K[KDB]).SZ[I]  
OK ← FAJLVEGE(F)  
ZAR(F)  
return OK
```

Dinamikus adatstruktúrák

- **Feladat:** Értékeljünk ki egy, az előzőekben deklarált kollekcióban lévő szelvényeket, adott nyerőszámok alapján!
 - A nyertes szelvényeket (amelyeken legalább MINTAL találat volt), írjuk ki egy szövegfájlba úgy, hogy először a telitalálatos szelvényeket, legvégül a MINTAL találatos szelvényeket listázzuk a darabszámuk feltüntetésével!

Dinamikus adatstruktúrák

■ **Megoldás:**

- A könnyebb kiértékeléshez a nyerőszámokból halmazt készítünk.
- Az egyes szelvények találatainak számát, magában a kollekcióban tároljuk (TAL mező).
- Az egyes találatokhoz (0, 1, ..., DB) tartozó, ilyen találatos szelvények számát egy (STAT típusú) tömbben gyűjtjük.

Dinamikus adatstruktúrák

Funkció	Azonosító	Típus	Jelleg
Az eredmény fájl azonosítója	FNEV	Sztring	I
A kiértékelendő szelvények	K	KOLLEKCIO	I, M, O
A szelvények száma	KDB	Egész	I
A nyerőszámok tömbje	NY	SZELVENY	I
A nyerőszámok halmaza	H	Egészhalmaz	M
A találat statisztika	S	STAT	M
A fájlváltozó	F	Szövegfájl	M
Segédváltozók	I, J, L	Egész	M

Dinamikus adatstruktúrák

```
/* Kiértékelés, a nyerőszelvények kiírása szövegfájlba */  
ERTEKEL(FNEV,K,KDB,NY)  
/* Nyerőszámok halmaza */  
H ← []  
for I ← 1,DB  
    H ← H+[NY[I]]  
/* Statisztika kezdőértéke */  
for I ← 0,DB  
    S[I] ← 0  
/* A szelvények kiértékelése */  
for I ← 1,KDB  
    (*K[I]).TAL ← 0  
    for J ← 1,DB  
        if (*K[I]).SZ[J] IN H  
            (*K[I]).TAL ← (*K[I]).TAL+1  
    /* Statisztika */  
    S[(*)K[I]).TAL] ← S[(*)K[I]).TAL]+1  
/* Adatkiírás */  
...
```


Dinamikus adatstruktúrák

```
...
/* Adatkiírás */
NYIT(F,FNEV,"O")
Ki F: "A nyerőszámok"
for I  $\leftarrow$  1,DB
    Ki F: NY[I]
/* A nyerőszelvények */
for L  $\leftarrow$  DB,MINTAL,-1
    Ki F: L," találatos szelvények száma:",S[L]
    if S[L]>0
        for I  $\leftarrow$  1,KDB
            if (*K[I]).TAL=L
                for J  $\leftarrow$  1,DB
                    Ki F: (*K[I]).SZ[J]

ZAR(F)
```

Dinamikus adatstruktúrák

LANCELEM1 Rekord

ADAT

A tárolandó adat típusa

KOVETO

LANCELEM1 rekordra mutató

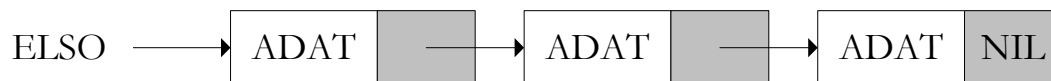
LANCELEM2 Rekord

ADAT

A tárolandó adat típusa

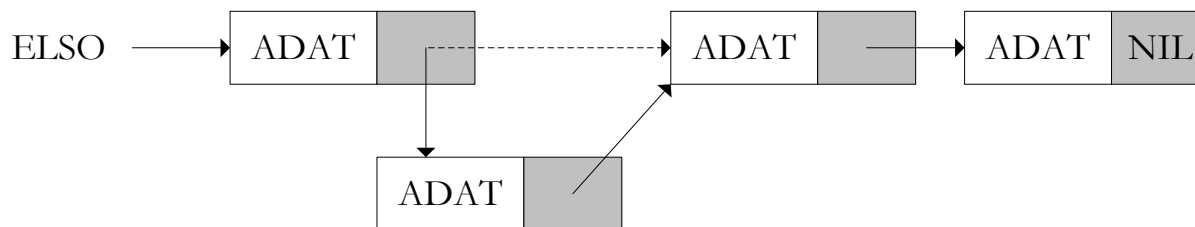
ELOZO, KOVETO

LANCELEM2 rekordra mutató

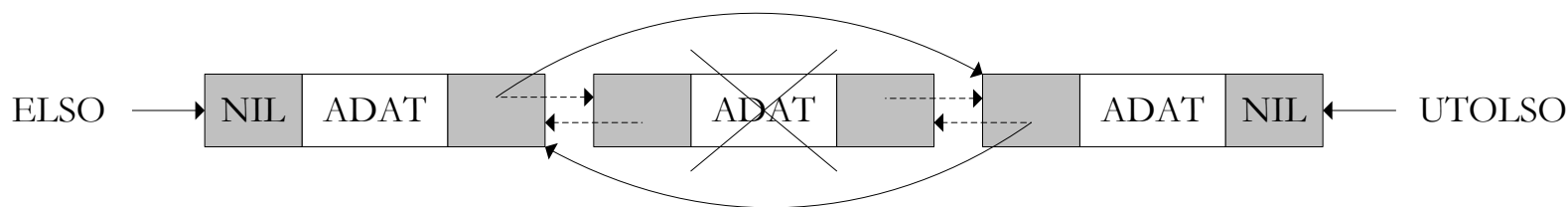

Egy- és kétirányban láncolt lista

Dinamikus adatstruktúrák

Elem beszúrása egy egyirányban láncolt listába

Elem törlése egy kétirányban láncolt listából

Dinamikus adatstruktúrák

- **Feladat:** Keressünk meg egy adott értéket egy egyirányban láncolt listában!

Dinamikus adatstruktúrák

- **Feladat:** Keressünk meg egy adott értéket egy egyirányban láncolt listában!

- **Típus**

LANCELEM1 Rekord

ADAT

KOVETO

Egész

LANCELEM1 rekordra mutató

Funkció	Azonosító	Típus	Jelleg
A lista első eleme	ELSO	LANCELEM1-re mutató	I
A keresett érték	X	Egész	I
Az aktuálisan vizsgált elem	AKT	LANCELEM1-re mutató	M, O

Dinamikus adatstruktúrák

```
/* Keresés egy egyirányban láncolt, rendezetlen listában */  
KERESSES1(ELSO,X)  
AKT ← ELSO  
while (AKT<>NIL) AND ((*AKT).ADAT<>X)  
    AKT ← (*AKT).KOVETO  
return AKT
```


Dinamikus adatstruktúrák

```
/* Keresés egy egyirányban láncolt, rendezett listában */  
KERESREND1(ELSO,X)  
AKT ← ELSO  
while (AKT<>NIL) AND ((*AKT).ADAT<X)  
    AKT ← (*AKT).KOVETO  
if (AKT<>NIL) AND ((*AKT).ADAT>X)  
    AKT ← NIL  
return AKT
```


Dinamikus adatstruktúrák

- **Feladat:** Bővítsünk egy egyirányban láncolt rendezett listát egy új listaelemmel!

Dinamikus adatstruktúrák

- **Feladat:** Bővítsünk egy egyirányban láncolt rendezett listát egy új listaelemmel!

Funkció	Azonosító	Típus	Jelleg
A lista első eleme	ELSO	LANCELEM1-re mutató	I, O
A beszúrandó listaelem	UJ	LANCELEM1-re mutató	I
Az aktuálisan vizsgált elem	AKT	LANCELEM1-re mutató	M
A listaelem ami után beillesztjük az új listaelemet	MIUTAN	LANCELEM1-re mutató	M

Dinamikus adatstruktúrák

```
/* Rendezett lista bővítése */  
LISTARAREND1(ELSO,UJ)  
/* Keresés */  
AKT ← ELSO  
MIUTAN ← NIL  
while (AKT<>NIL) AND ((*AKT).ADAT<(*UJ).ADAT)  
    MIUTAN ← AKT  
    AKT ← (*AKT).KOVETO  
/* Beillesztés */  
...
```

Dinamikus adatstruktúrák

```
...
/* Beillesztés */
if ELSO=NIL
    /* Üres listára */
    (*UJ).KOVETO ← NIL
    ELSO ← UJ
else if MIUTAN=NIL
    /* Nem üres lista elejére */
    (*UJ).KOVETO ← ELSO
    ELSO ← UJ
else if AKT=NIL
    /* A lista végére, a MIUTAN után */
    (*UJ).KOVETO ← NIL
    (*MIUTAN).KOVETO ← UJ
else
    /* A MIUTAN és az AKT közé */
    (*UJ).KOVETO ← (*MIUTAN).KOVETO
    (*MIUTAN).KOVETO ← UJ
```


Dinamikus adatstruktúrák

- **Feladat:** Vegyünk fel egy új listaelemet egy kétirányban láncolt lista legvégére!

Dinamikus adatstruktúrák

- **Feladat:** Vegyünk fel egy új listaelemet egy kétirányban láncolt lista legvégére!

- **Típus**

LANCELEM2 Rekord

ADAT

ELOZO, KOVETO

Egész

LANCELEM2 rekordra mutató

Funkció	Azonosító	Típus	Jelleg
A lista első eleme	ELSO	LANCELEM2-re mutató	I, O
A lista utolsó eleme	UTOLSO	LANCELEM2-re mutató	I, O
A felveendő listaelem	UJ	LANCELEM2-re mutató	I

Dinamikus adatstruktúrák

/* Beillesztés egy kétirányban láncolt lista végére */

LISTARA2(ELSO,UTOLSO,UJ)

if ELSO=NIL

/* Üres listára */

(*UJ).ELOZO \leftarrow NIL

(*UJ).KOVETO \leftarrow NIL

ELSO \leftarrow UJ

UTOLSO \leftarrow UJ

else

/* Az UTOLSO után */

(*UJ).ELOZO \leftarrow UTOLSO

(*UJ).KOVETO \leftarrow NIL

(*UTOLSO).KOVETO \leftarrow UJ

UTOLSO \leftarrow UJ

Dinamikus adatstruktúrák

- **Feladat:** Töröljünk egy adott mutatójú listaelemet egy kétirányban láncolt listáról!

Dinamikus adatstruktúrák

- **Feladat:** Töröljünk egy adott mutatójú listaelemet egy kétirányban láncolt listáról!

Funkció	Azonosító	Típus	Jelleg
A lista első eleme	ELSO	LANCELEM2-re mutató	I, O
A lista utolsó eleme	UTOLSO	LANCELEM2-re mutató	I, O
A törlendő listaelem	MIT	LANCELEM2-re mutató	I

Dinamikus adatstruktúrák

/* Elem törlése egy kétirányban láncolt listából */

LISTAROL2(ELSO,UTOLSO,MIT)

/* Kikapcsolás */

if (MIT=ELSO) AND (MIT=UTOLSO)

 /* Egyetlen elem */

 ELSO \leftarrow NIL

 UTOLSO \leftarrow NIL

else if MIT=ELSO

 /* Első, de nem egyetlen */

 (*(*MIT).KOVETO).ELOZO \leftarrow NIL

 ELSO \leftarrow (*MIT).KOVETO

...

Dinamikus adatstruktúrák

...

else if MIT=UTOLSO

/* Utolsó, de nem egyetlen */

(*MIT).ELOZO.KOVETO \leftarrow NIL

UTOLSO \leftarrow (*MIT).ELOZO

else

/* Belső elem */

(*MIT).ELOZO.KOVETO \leftarrow (*MIT).KOVETO

(*MIT).KOVETO.ELOZO \leftarrow (*MIT).ELOZO

/* Megszüntetés */

FELSZABADIT(MIT)

Dinamikus adatstruktúrák

- **Feladat:** Tervezzünk adatstruktúrát egy tárgymutató memóriában való tárolására!

Dinamikus adatstruktúrák

- **Feladat:** Tervezzünk adatstruktúrát egy tárgymutató memóriában való tárolására!

- **Típus**

HIVREK Rekord

OLDAL

KOV

Egész

HIVREK rekordra mutató

SZOREK Rekord

SZO

EHIV, UHIV

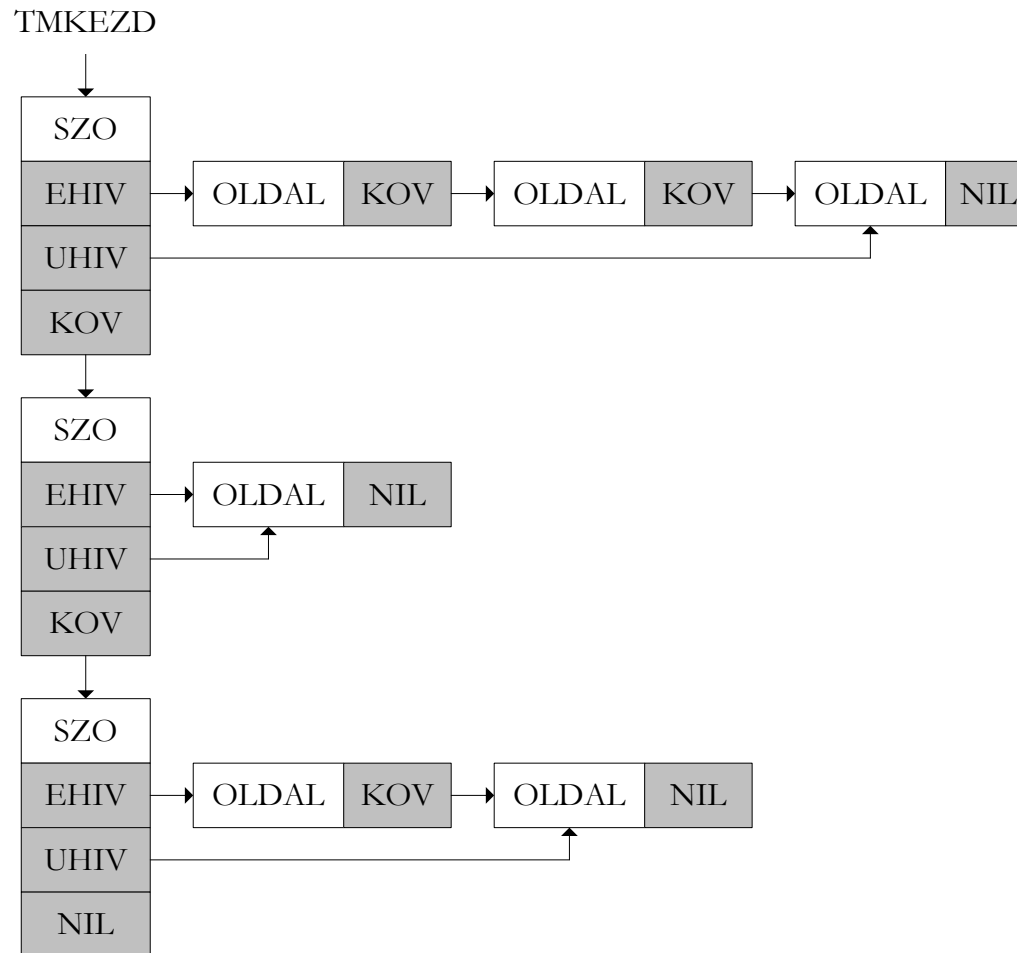
KOV

Sztring

HIVREK rekordra mutató

SZOREK rekordra mutató

Dinamikus adatstruktúrák

Tárgymutató felépítése

Dinamikus adatstruktúrák

- **Feladat:** Írjuk ki a tárgymutató adatait a képernyőre!

Funkció	Azonosító	Típus	Jelleg
A tárgymutató kezdete	TMKEZD	SZOREK-re mutató	I
Az aktuális szó rekord	AKT	SZOREK-re mutató	M
Az aktuális hivatkozási rekord	AKTHIV	HIVREK-re mutató	M

Dinamikus adatstruktúrák

```
/* Tárgymutató kiírása a képernyőre */  
KIIR(TMKEZD)  
AKT ← TMKEZD  
while AKT<>NIL  
    Ki: (*AKT).SZO  
    AKTHIV ← (*AKT).EHIV  
    while AKTHIV<>NIL  
        Ki: (*AKTHIV).OLDAL  
        AKTHIV ← (*AKTHIV).KOV  
/* Esetleges soremelés, billentyűleütésre várás */  
AKT ← (*AKT).KOV
```

